

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**КАРПАТСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Коломийський навчально-науковий інститут

Кафедра філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ”

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

першого (бакалаврського) рівня

за спеціальністю А3 Початкова освіта

галузі знань А Освіта

Освітня кваліфікація: Бакалавр початкової освіти

**Професійна кваліфікація: Вчитель-бакалавр початкових класів закладу загальної
середньої освіти**

**Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2025 р.**

м. Коломия – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Розвиток творчих здібностей молодших школярів
Викладач (-і)	Макарук Ольга Любомирівна
Контактний телефон викладача (-ів)	+380509802793
E-mail викладача	olha.makaruk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Понеділок, 16.00-17.00

2. Анотація до навчальної дисципліни

Розвиток творчих здібностей молодших школярів є не стільки окремою дисципліною, скільки **системним процесом, інтегрованим у навчальний процес** та реалізованим через різні методи і прийоми. Це частина сучасної освіти, спрямована на навчання дітей мислити, креативно застосовувати знання, бути допитливими та експериментувати. Предметом вивчення навчальної дисципліни є **педагогічні умови та методи розвитку творчих здібностей молодших школярів**, зокрема, як формувати в них креативність, образне мислення, самостійність та уміння створювати нове.

Стратегії розвитку творчих здібностей

Використання гри: Гра є ключовою діяльністю для молодших школярів, що дозволяє їм творчо переосмислювати реальність. Це включає в себе як вільні ігри з різними предметами, так і групові ігри, де діти створюють власні правила.

Стимулювання уяви: Заохочуйте дітей ставити нестандартні питання, знаходити несподівані зв'язки між предметами чи подіями (наприклад, "газета — верблюд" або "білка — вантажівка").

Застосування інтерактивних методів: Використовуйте методики, що сприяють комунікації та критичному мисленню, наприклад, евристичні бесіди, логіко-пошукові завдання, "мозковий штурм".

Залучення до експериментування: Надавайте дітям можливість практично розв'язувати дослідницькі завдання, заохочуйте оперування різними матеріалами та ідеями.

Використання нестандартних завдань:

Придумуйте задачі на основі довкілля або народних знань.

Створюйте завдання на комбінаторне мислення та логічні задачі.

Пропонуйте інтегровані завдання (комплекси).

Використовуйте цікавинки: загадки, головоломки, задачі-казки чи задачі-вірші.

Створення мотивуючого середовища:

Підхоплюйте ідеї учнів, оцінюючи їх оригінальність.

Підкреслюйте їхній інтерес до нового.

Забезпечте можливість для самовираження та самоствердження, що сприяє самовихованню та самовдосконаленню.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Розвиток творчих здібностей молодших школярів» полягає у формуванні у дітей творчого мислення, уяви, фантазії та самостійності шляхом пробудження допитливості та розвитку різних видів пам'яті, уваги та спостережливості. Вона спрямована на те, щоб навчити школярів застосовувати знання в нестандартних ситуаціях, виховувати інтерес до навчання та створювати нові знання, ідеї та продукти власної діяльності.

Ключові цілі вивчення дисципліни:

- Розвиток мислення: Формування творчого мислення через узагальнення, гнучкі системи та творчий аналіз ситуацій.
- Розвиток пізнавальних процесів: Розвиток уяви, фантазії, уваги, спостережливості та різних видів пам'яті.
- Формування самостійності: Виховання інтересу до навчання та самостійності в навчанні, заохочення до самостійної творчої активності.
- Розвиток комунікативних навичок: Формування мовленнєвих умінь та комунікативно-творчих здібностей.
- Виховання особистості: Формування національної самосвідомості, духовності та заохочення до практичної діяльності та експериментів.
- Заохочення до творчості: Навчання дітей створювати щось нове, застосовувати знання в нестандартних ситуаціях та проявляти ініціативу.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальні компетентності:

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової школи: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-5. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової школи: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПРН 5. Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.

ПРН 7. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПРН 8. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПРН 12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПРН 17. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної

добросовісності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів не добросовісної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10
практичні	20
самостійна робота	60
Всього	90

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Кількість кредитів	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна/вибіркова
4	3	A3 Початкова освіта	2	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Тема 1. Формування творчих здібностей молодших школярів у навчально-виховній діяльності	2	2	8
Тема 2. Структура творчих здібностей та їх різновиди	2	2	6
Тема 3. Показники творчих здібностей		2	8
Тема 4. Використання проєктів на уроках як один із засобів формування творчої діяльності учнів	2	4	8
Тема 5. Вправи та ігри для розвитку творчих здібностей школярів	2	2	6
Тема 6. Система дидактичних ігор на уроках української мови та читання		4	8
Тема 7. Види завдань для розвитку творчої уяви	2	2	6
Тема 8. Дослідницькі завдання		2	10
Разом	10	20	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів університету. Система оцінювання включає поточний, модульний та семестровий контроль знань. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять і передбачає усні відповіді здобувачів на теоретичні питання. Здобувач може отримати додаткові бали за результати неформальної освіти як результати навчання з навчальної
--	--

	дисципліни, що відображають зміст окремих її тем (але не більше 10 балів) (див. «Політика навчальної дисципліни») відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf Вид контролю – залік. Максимальна кількість балів – 100. Залік – 50. Участь в роботі впродовж семестру – 50 балів (оцінки за практичні заняття – 40 балів, за самостійну роботу – 10 балів).
Вимоги до письмових робіт	Вид роботи – доповідь, повідомлення, презентації. Тестові завдання передбачають вибір правильного варіанта відповіді.
Практичні заняття	Максимальна оцінка – 40 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 90% практичних та лабораторних занять. При виставленні допуску до екзамену враховуються навчальні досягнення здобувачів (бали), набрані за поточні опитування під час аудиторних годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали за результатами неформальної освіти (якщо є).
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: Виконання письмових робіт у процесі вивчення навчальної дисципліни є обов'язковим для всіх здобувачів першого (бакалаврського) рівня.

Академічна доброчесність: здобувачі повинні дотримуватись правил академічної доброчесності при підготовці матеріалів доповідей, повідомлень, демонструвати відповідний рівень загальної культури, діяти на засадах соціальної відповідальності, керуватися нормативно-правовими документами: Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-04-kodeksu-chesti-prykarpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf>; Положенням про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-03-polozhennia-pro-komisiuu-z-pytan-etyky-ta-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf>; Положенням про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за покликанням <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf>

Відвідування занять: порядок та організація контролю знань визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному

університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 572 від 03 липня 2025 р.)

<https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf>

Неформальна освіта: Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

Основна:

1. Антонюк А. Теоретичні засади впровадження ідей stream-освіти в освітню роботу з дітьми шестирічного віку : збірник наукових праць / за заг. ред. Л. В. Зданевич, Л. С. Пісоцької, Н. М. Миськової, Л. О. Онофрійчук. Хмельницький : ХГПА, 2021. 332 с.
2. Біла І. М. Психологія дитячої творчості. Київ : Фенікс, 2014. 137 с.
3. Борисова О. О. Формування творчих здібностей молодших школярів. К. 2004. 120 с.
4. Волощук І. С. Науково-педагогічні основи формування творчої особистості. Київ : Пед. думка, 2018. 160 с.

Додаткова:

5. Виховання художніх цінностей учнів в освітньому середовищі закладу загальної середньої освіти : метод. посібн. / Комаровська О. А., Миропольська Н. Є., Ничкало С. А., Руденко І. В., за ред. О. А. Комаровської. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. 179 с.
6. Кучерявий І. Т., Клепиков О. І. Творчість – основа розвитку потенційних джерел особистості : навч. посібник. Київ : Вища шк., 2020. 288 с.
7. Лук О. Н. Психологія творчості. Київ : Наука, 2016. 375 с.
8. Лук'янчук М. В. Структура творчих здібностей молодших школярів: психолого-педагогічний аспект // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: зб. наук. праць. 2018. Вип. 54. С. 174-179.
9. Марко М.М. Педагогічні можливості навчально-ігрових технологій в освітньому процесі початкової школи. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія : Педагогіка та психологія. 2017. Вип. 2. С. 144-147.
10. Методи і прийоми розвитку інтелектуальних і творчих здібностей учнів початкових класів / упор. М. П. Крилевець. Полтава, 2009. 92 с.
11. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу/Гільберг Т., Тарнавська С., Павич Н. Київ : Генеза, 2019. 256 с.
12. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти / М. Кірик, Л. Данилова. Львів : Світ, 2019. 136 с.
13. Степанова С. А., Михальченко Н. В., Вдовиченко Р. П., Шапочка К. А., Михальченко І. В. Розвиток творчих здібностей особистості у ігровій діяльності. Warszawa, Polska. Colloquium-Journal. №28 (115), 2021. С. 29-

33.

14. Суровицька М. Вплив гри на розвиток особистості молодших школярів. Молодь і ринок. 2014. № 2. С. 170-174.
15. Чупріна О. В. Реалізація принципу розвитку мовлення на уроках української мови в початковій школі // Актуальні проблеми текстотворення у лінгводидактичній та мистецтвознавчій площинах : збірник наукових праць (за матеріалами міжрегіонального науково-методичного семінару) / за ред. К. Я. Климової. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. С. 22-26.
16. Шкільна І. А. Педагогічні умови активізації ігрової діяльності дітей. Київ, 86 2019. 246 с.
17. Шумілін А. Т. Процес творчості школярів. Чернігів : Деснянська правда, 2015. 217 с.
18. Яковлева О.Л. Розвиток творчого потенціала особистості молодшого школяра. Київ : АССА, 2015. 291 с.

Статті з науково-методичного журналу «Початкова школа» та ін.

1. Варзацька Л.О. Гра як засіб пізнання. Початкова школа. 2008. № 12. С. 34-35.
2. Володіна-Панченко Н. В. Уроки різнокольорового чарівництва. Початкова школа. 2016. № 10. С. 26–29.
3. Демченко І. Творчий розвиток молодших школярів засобами образотворчого мистецтва. Рідна школа. 2020. № 6. С. 62–64.
4. Іванова О. Розвиток творчих здібностей молодших школярів // Початкова освіта. 2014. №5. С. 42-44.
5. Максимович О. Р. Педагогічні умови для розвитку творчих здібностей // Початкова освіта. 2011. №28. С. 14-16.
6. Мартинюк Л. Становлення творчої особистості молодшого школяра // Початкова школа. 2002. №10. С. 2-4.
7. Митник О. Технологія побудови уроку як цілісного творчого процесу // Початкова школа. 2009. № 10. С. 53-57.
8. Никитіна А. В. Розвиток творчих здібностей учнів // Початкова школа. 2013. № 10. С. 34-37.
9. Осадько О. Ю. Формування у дитини емоційно позитивного ставлення до шкільного навчання (Матеріали для роботи з батьками). Початкова школа. 2009. № 8. С. 7-10.
10. Рибальченко І. Вчимося працювати на уроці творчо // Початкова освіта. 2016. №9. С. 11-13.
11. Романюк С. Лінгводидактичні основи розвитку творчого мовлення молодших школярів // Гірська школа Українських Карпат. 2016. № 14. С. 109- 113.
12. Сорокіна О. Методи та прийоми стимулювання творчої активності учнів // Психолог. 2016. № 5. С.13-19.
13. Сторожук Ю. В. Розвиток творчих здібностей учнів початкових класів засобами театрального мистецтва // Мистецтво та освіта. 2017. №2. С. 5-9.
14. Яструб С. В. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках читання шляхом впровадження інноваційних та здоров'язберігаючих освітніх технологій // Початкова школа. 2014. №4. С. 18-20.

Електронні ресурси

1. Методичний матеріал <https://www.metodportal.net/>
2. Виховуємо та навчаємо <https://doshkilnyk.in.ua/>
3. Освітній портал “Українська педагогіка”
https://ukped.com/?option=com_content

4. https://www.schoollife.org.ua/usi-uroky-pochatkova-shkola/#google_vignette
“Шкільне життя (конспекти уроків)”
5. <https://bros.lycey.org.ua/elektronni-versii-pidruchnikiv-12-32-48-13-03-2022/>
електронні версії підручників

Викладач

кандидат педагогічних наук, доцент
Ольга МАКАРУК